بسته مطالعاتی امریکاشناسی

هرکس از دخالت‌های سیاسی، نظامی، فرهنگی و اقتصادی امریکا در کشورهای دیگر باخبر باشد، تأیید می کند که سیاستمداران این کشور حتی یک روز نمی توانند دست از این دخالت‌هایشان بردارند. قدرت‌طلبی و چپاول ملت‌های دیگر و پیشبرد مقاصدشان در هر جای این کره خاکی و به هر قیمتی، خط مشیء کلی این نظام سلطه است. شایسته است پس از گذشت نزدیک به چهار دهه ابعاد گوناگون تخاصم امریکا را واکاوی کرده و عملکرد خصمانه این رژیم در قبال مردم ایران و دیگر کشورهای مظلوم جهان را بررسی کرد. لذا در این بسته مطالعاتی در پی دست‌یافتن به این هدف هستیم.

امریکا از نگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی

■ منوچهر محمدی
■ انتشارات انقلاب اسلامی

امریکا سال‌هاست با کشورهای گوناگون جهان در حال درگیری‌های گوناگون است که به‌طور مشخص، برآمده از روحیه تجاوزگرانه و مداخله‌جویانه این کشور است که می‌کوشد در زمینه‌های گوناگون همه منافع و منابع موجود را تصاحب کند. طبیعی است برای مقابله دیگر کشورها با این روحیه جهان‌خواری امریکا به شناختی دقیق و عمیق و البته شجاعت و اراده و قدرت کافی نیاز است. این ادعا را می‌توان با بررسی و واکاوی دقیق روابط کشورهای گوناگون با امریکا و رویدادهای سرنوشت‌ساز و مهم جهان در دو سده گذشته به اثبات رساند. کشورهایی که بدون شناخت درست و دقیق از امریکا با این کشور زورگو ارتباط برقرار کردند، ضربه‌های جبران‌ناپذیری را متحمل شدند. همچنین، دولت‌هایی که از موضع ضعف و ترس وارد تعامل با امریکا در هر سطحی شدند، نتوانستند در برابر ملت خود سر بلند کنند؛ زیرا امریکا آنها را به خواری و ذلت کشاند. یکی از کشورهایی که در دهه‌های اخیر توانسته است به‌خوبی در برابر امریکا قد علم کند و در برابر زورگویی‌های آن، محکم و استوار بایستد، ایران اسلامی در چهار دهه اخیر بوده است. طبیعی است چنین جایگاهی به‌راحتی به دست نیامده است. ملت بزرگ ایران بیشترین نقش را در این زمینه ایفا کرده‌اند و بیشترین سختی‌ها را متحمل شده‌اند؛ ولی آشکار است که بدون رهبری درست، هیچ ملتی به این پیروزی عظیم و تاریخی دست نمی‌یابد. این راه پرافتخار با امام خمینی (ره) و دشمن‌شناسی دقیق ایشان آغاز شد و با رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در سه دهه گذشته ادامه پیدا کرد. طبیعی است باید مبانی فکری این دشمن‌شناسی و در اینجا به‌طور مشخص، امریکا را شناخت تا بهتر بتوان اصول و مبانی این راه طی‌شده را دریافت. در این کتاب منوچهر محمدی کوشیده است به این هدف دست یابد.

روز خدا؛ بررسی علل و خاطرات نخستین روزهای تسخیر لانه جاسوسی

■ سیدمحمدهاشم پوریزدان‌پرست
■ انتشارات سوره مهر

یکی از راه‌های بسیار جذاب و البته آموزنده بازگویی رویدادهای مهم و سرنوشت‌ساز، روزشمار حین وقوع این رویدادها یا روزهای پس یا پیش از وقوع این رویدادهاست. این نوع روایت، به‌خوبی مخاطب را با متن رویداد همراه می‌سازد و به همین دلیل بسیاری از مورخان از این شیوه برای بازگویی رویدادهای مهم تاریخ، بخصوص تاریخ معاصر که اطلاعات دقیق و روشنی از رویدادهای هرکدام از روزها در دست است، استفاده می‌کنند.

کتاب روز خدا؛ بررسی علل و خاطرات نخستین روزهای تسخیر لانه جاسوسی روزشمار حوادث و رخدادهای نخستین روزهای تسخیر لانه جاسوسی امریکا در ۱۳ آبان سال ۱۳۵۸، بر اساس خاطرات سیدمحمدهاشم پوریزدان‌پرست، از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام است. پوریزدان‌پرست در زمان تسخیر لانه جاسوسی از دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی بوده که در آن روزها در متن قضایا حضور داشته است. در این کتاب به تحولات نیمه اول سال ۱۳۵۸، زمینه‌های منجر به تسخیر لانه جاسوسی و خاطرات نخستین روزهای تسخیر اشاره شده و مطالب متنوعی درباره تسخیر لانه جاسوسی و رویدادهای پیرامونی آن ارائه شده است. نویسنده برای تکمیل مطالب، اسناد و مدارک مرتبط با حوادث را به‌صورت پاورقی با مخاطب در میان گذاشته است.

در این کتاب، مسائل و موضوعات مختلفی مطرح شده است و مطالب گوناگونی به چشم می‌خورد: علل و زمینه‌های تسخیر لانه جاسوسی، نفوذ بیگانگان برای نابودی انقلاب اسلامی، درگیری در گنبد، عدم همراهی‌نکردن دولت موقت با سیاست‌های انقلابی امام، توافق با ضدانقلاب و برآورده‌کردن خواسته‌های آنان، توطئه در تجمع‌های اطراف دانشگاه تهران، خلأ وجود دانشجویان مسلمان و گسترش ضدانقلاب، استفاده از فضای آزاد مطبوعاتی، کلاس‌های دانشگاه، ستاد عملیاتی گروهک‌ها، تشکیل جهاد سازندگی و ترور آیت‌الله مطهری و آیت‌الله بهشتی، تشکیل کلاس‌های عقیدتی، فعالیت در روزنامه جمهوری اسلامی، کوره‌پزخانه‌های جنوب شهر، مصاحبه با شخصیت‌ها، شرکت در مناظره‌های خیابانی اطراف دانشگاه تهران، حزب فقط حزب‌الله رهبر فقط روح‌الله، تأسیس روزنامه انقلاب اسلامی، بنی‌صدر، تشکیل مجلس خبرگان، شرکت در جلسه‌های مجلس خبرگان قانون اساسی، برپایی نمازجمعه تهران، تهاجم برای جداسازی کردستان، رحلت آیت‌الله طالقانی و تصویب اصل ولایت‌فقیه.

حقوق بشر امریکایی از منظر اندیشه امام خمینی(ره)

■ سید محمدجواد قربی و غلامرضا جمشیدی‌ها
■ چاپ و نشر بین‌الملل

بررسی اندیشه و بیانات امام خمینی (قدس سره) نشان می‌دهد که یکی از دشمنان جوامع بشری در قرن حاضر، امریکاست که نماد استکبار جهانی است. عملکرد این کشور هیچ تناسبی با اهداف و آرمان‌های ملت‌های دیگر ندارد، بلکه از هر ابزار، سیاست و روشی برای تأمین منافع زیاده خواهانه خود بهره می‌گیرد و در این مسیر از هیچ جنایتی چشم پوشی نمی‌نماید. عملکرد امریکا باعث شده است که امام خمینی (قدس سره) برای توصیف این نظام از عبارت‌هایی نظیر «استکبار جهانی» و «شیطان بزرگ» استفاده نمایند.

در این مسیر، رویکرد امام خمینی (قدس سره) به عملکرد امریکا در عرصه مناسبات جهانی و روابط بین‌الملل نیز انتقادی است و اعتقادشان بر این است که امریکا همواره مترصد چپاولگری، غارت سرمایه‌های ملی، انحراف جوامع دین مدار و سوءاستفاده از ظرفیت‌های ملت‌های دیگر در راستای منافع خود است. در این زمینه می‌توان به مسأله حقوق بشر اشاره کرد. امریکا و متحدانش با تأکید بر حقوق بشر، تلاش داشته‌اند روند مداخله‌گری خود در جوامع دیگر را افزایش دهند و هیچ اعتقادی به رعایت حقوق بشر در کشورهای دیگر ندارند. با توجه به شاخص بودن مسأله حقوق بشر امریکایی در رفتار و عملکرد این کشور، در این کتاب تلاش خواهد شد تا عملکرد امریکا در حوزه حقوق بشر مورد مداقه قرار بگیرد و برای این منظور، از روش تحلیلی توصیفی و مطالعه کتابخانه‌ای بهره گرفته شود. مرجع اصلی بررسی اندیشه امام خمینی (قدس سره) در خصوص امریکا، دوره بیست و دو جلدی صحیفه امام است. این کتاب راهنمایی برای نسل امروز است که در فرهنگ غربی غرق شده است و نمی‌داند حقیقت جهان چطور است.

دیپلماسی عمومی امریکا در قبال ایران

■ فؤاد ایزدی
■ دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

«در سال‌های پس از انقلاب اسلامی، سال ۱۹۷۹، امریکا همچنان به استفاده از پروپاگاند به منزله ابزاری برای تغییر حکومت در ایران ادامه داده است. این اقدامات پروپاگاندامحور که دولت امریکا آن را دیپلماسی عمومی امریکا می‌نامد، در چهارچوب فعالیت‌های تبلیغاتی جهانی امریکا پس از ۱۱ سپتامبر با هدف تسخیر دل‌ها و افکار مردم در جهان اسلام، نیرویی تازه یافته است. افزون بر این، از وقتی که دولت بوش ایران را عضوی از محور شرارت معرفی کرد و نیز در پی حمله نظامی پیشگیرانه به عراق، همواره سایه‌ای از احتمال حمله نظامی به ایران وجود داشته است؛ بنابراین در مقطع کنونی لازم است موضوعات مربوط به روابط ایران و امریکا از نزدیک کانون توجه قرار گیرند.» این برش از کتاب دیپلماسی عمومی امریکا در قبال ایران بخوبی هدف و رویکرد و ضرورت نگارش این کتاب را آشکار می‌سازد. یکی از برتری‌های این کتاب حضور و تحصیل نویسنده در امریکا و دسترسی به منابع دست‌اول است.

مهم‌ترین فصل‌های این کتاب عبارتند از:

«دیدگاه‌های مختلف درباره سیاست‌های امریکا در قبال جمهوری اسلامی ایران» و «ساختار دیپلماسی عمومی امریکا در قبال ایران در زمان جرج دبلیو بوش» و «دیپلماسی عمومی امریکا در قبال ایران و الگوی تقارن دوسویه».

تاریخ مستطاب امریکا

■ محمدصادق کوشکی
■ انتشارات شهید کاظمی

یکی از اصول اساسی در تولید آثار فرهنگی، به‌کارگرفتن ابزارهای گوناگون ارتباطی است؛ یعنی تولیدکننده اثر فرهنگی به‌خوبی متناسب با موضوع و مخاطبی که در نظر دارد، از ابزارهای تازه‌ای برای انتقال معنای مدنظرش سود ببرد و بهتر و بیشتر با مخاطب ارتباط برقرار کند. صادق کوشکی تلاش کرده است در کتاب تاریخ مستطاب امریکا به این هدف دست یابد و بر همین اساس، با زبانی طنز و همراه با کاریکاتورهایی از مازیار بیژنی، به روایت تاریخ ایالات‌متحده امریکا بپردازد. این کتاب را مؤسسه فرهنگی خاکریز ایمان و اندیشه با همکاری مؤسسه خیزش نو در حالی منتشر کرده‌اند که عده‌ای می‌خواهند چهره واقعی و کریه امریکا را بزک کنند و دشمنی دیرینه آن با ملت‌های مظلوم جهان را پنهان کنند.

بسیاری از منتقدان کتاب‌هایی از این دست، بر این باورند که نویسندگان این آثار با رویکردی ایدئولوژیک و از سر دشمنی با امریکا کتاب‌هایی به‌ظاهر علمی می‌نویسند یا اساساً آنچه درباره امریکا می‌نویسند، برآمده از «توهم توطئه» است. صادق کوشکی در برابر چنین نقدهایی، رویکردی هوشمندانه برای نگارش کتاب درباره تاریخ امریکا برگزیده است. او در نگارش این کتاب فقط از منابع علمی غیرایرانی برای روایت تاریخ امریکا بهره برده و هرگونه شک و شبهه در این زمینه را به‌کلی از کتاب خود دور کرده است و از این نظر از اعتبار کافی و کامل برخوردار است.

دموکراسی برای اقلیت

■ نویسنده: مایکل پرنتی / محمد شجاعیان و محمد عرب زاده
■ مرکز اسناد انقلاب اسلامی

تصویری که بسیاری از مردم کشورها و قاره‌های گوناگون جهان از امریکا دارند، سرزمین فرصت‌های برابر و آزادی است که قدرت به‌شکلی مردم‌سالار تقسیم شده و هرکس، صرف‌نظر از نژاد و دین و عقیده‌اش جایی برای حرف‌زدن می‌یابد. این تصویر آنقدر رواج یافته و نهادینه شده است که برخی نظام سیاسی و اقتصادی و اجتماعی این کشور را الگوی تمام‌عیار و حتمی همه کشورهای جهان می‌دانند و مسائل و مشکلات آن را کوچک و بخشودنی می‌دانند.

اما حقیقت این است که در امریکا همه راه‌ها به اقلیتی ختم می‌شود که فرهنگ، هنر، رسانه، آموزش، پژوهش، پول، اقتصاد، صنعت و ورزش را در اختیار دارد و برای حفظ آن از هیچ ابزاری چشم نمی‌پوشد. همه اینها موجب نمی‌شود که حاشیه کوچک و در عین حال مستقلی را که در کنار این شاهراه قدرت به‌سختی به حیات خود ادامه می‌دهد، نادیده بگیریم. قیام‌های رنگین‌پوستان، اعتراض‌های مدنی، جنبش‌های دانشجویی و در همین اواخر، جنبش تسخیر وال‌استریت نمونه‌هایی از این کورسوی استقلال‌خواهی و آزادی‌طلبی است که با وجود فرازونشیب‌هایی هیچ‌گاه از بین نرفته‌اند و زمانی به‌شکلی فراگیر و عمیق همه عرصه‌های حیات امریکایی را درمی‌نوردد. کتاب دموکراسی برای اقلیت به‌قلم یکی از منتقدان مشهور امریکایی به‌نام مایکل پرنتی با ارائه آمارها و نمونه‌های متعدد به نقد ساختار سیاسی و اقتصادی و اجتماعی ایالات‌متحده می‌پردازد و معضلات درونی و سرشتی آن را آشکار می‌سازد و تا حدی این تصور نادرست از امریکا را اصلاح می‌کند و تصویری واقعی‌تر را جایگزین آن می‌سازد.

هاروارد مک‌دونالد

■ سیدمجید حسینی
■ انتشارات افق

همواره افراد در مواجهه با موضوعات گوناگون در پی توصیف و قضاوتی بی‌طرفانه یا دست‌کم، کمتر جانبدارانه هستند. این دغدغه در موضوعات اجتماعی افزایش می‌یابد و در مواجهه با پدیده‌های اجتماعی جوامع دیگر که بیننده با آنها هیچ سنخیتی ندارد و آنها را غیرمعمول و غیرعادی قلمداد می‌کند، دوچندان می‌شود. هرچقدر این اختلاف فرهنگی بیشتر باشد، این مواجهه با جامعه جدید دشوارتر می‌شود. از حاج‌محمدعلی سیاح که حدود دویست سال پیش به‌عنوان اولین ایرانی به امریکا رفت تا آخرین ایرانی که پا به این کشور گذاشته است، احتمالاً همه تلاش کرده‌اند بی‌طرفانه به امریکا بنگرند تا بتوانند واقعیت‌های آن را ببینند؛ اما احتمالاً پس از مدتی دریافته‌اند حضورشان در ایران تأثیرش را بر نگاه آنها گذاشته است. سیدمجید حسینی کوشیده است این تلاش خود برای فهم امریکا را با مخاطبان ایرانی به اشتراک بگذارد و به همین دلیل، توصیف‌هایش از امریکا را در سفری که به این کشور انجام داده است، در کتاب هاروارد مک‌دونالد نوشته است. همچنین، او پس از انتشار کتاب، سایتی با همین عنوان راه‌اندازی کرده و همه حواشی کتاب را در آنجا با مخاطبان به اشتراک گذاشته است. مهم‌ترین موضوعات موجود در کتاب عبارتند از: «دانشگاه کلمبیا، قلب هارلم»، «موزه متروپولیتن، گفت‌وگو با چشمان سنگی»، «موزه مادام توسو، آرزوهای بربادرفته»، «قلعه باسکرویل»، «نیاگارا اسب سپیدی جداکننده دو فرهنگ»، «قبرستان ملی آرلینگتون»، «دانشگاه مریلند»، «علم بهتر است یا ثروت» و «زندگی شبانه، وقتی مورچه نیویورکی بارش را زمین می‌گذارد».

خشونت بدون مرز

■ مرتضی طاهری و روح‌الله سعیدی فاضل
■ دفتر نشر معارف

پس از کشف قاره امریکا و ورود صنعتگران اروپایی به این کشور، دانش و تکنولوژی اروپایی‌ها به این منطقه منتقل شد. پس از کشتار وحشیانه بومیان امریکا مهاجران اروپایی قلمروی خود را توسعه دادند. امریکا پس از استقلال خود در سال ۱۷۷۶، نظام خود را بر پایه لیبرالیسم بنیان نهاد و روند روبه رشد امریکا در عرصه‌های مختلف، سبب ظهور این کشور در قامت استعمارگری جدید در قرن بیستم شد. امریکا پس از جنگ جهانی دوم و فروپاشی شوروی، به ابرقدرت جهان تبدیل شد.

نمودهای استکبارورزی امریکا را می‌توان در نحوه تعامل این کشور در عرصه بین‌المللی مشاهده کرد. مداخلات نظامی گسترده، ایجاد کودتا، وضع تحریم‌های مختلف اقتصادی و سیاسی و نظامی و به راه‌انداختن جنگ نرم از نمونه‌های بارز رفتار استکبارمحورانه امریکا با دیگر کشورهای جهان است. اما سرانجام پس از انقلاب اسلامی، مردم مسلمان ایران در برابر این کشور زورگو قد علم کردند و زیر بار استکبار آن نرفتند و فصل تازه‌ای را در روابط کشورها با امریکا آغاز کردند.

کتاب خشونت بدون مرز با بررسی مداخلات نظامی ایالات متحده امریکا از دوره استقلال تا زمان حاضر، بخوبی و به روشنی چهره واقعی امریکا را ترسیم می‌کند. نویسندگان در این کتاب نظامی‌گری‌های امریکا در خارج از مرزهای این کشور را مبتنی بر گزارش کنگره ایالات‌متحده امریکا در سال ۲۰۱۵ شرح می‌دهند.

امریکاستیزی در جهان اسلام

■ زیگرید فتح / حسن سعید کلاهی و احمد تقی‌زاده
■ پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

در سال ۲۰۰۱ پس از حادثه حمله به برج‌های بانک تجارت جهانی، بعضی از روشنفکران امریکا در حکومت پذیرفتند که امریکا در جهان منفور است؛ اما این نفرت را ناشی از سوءتفاهم و اشتباه دانستند!

آنها به‌جای اینکه عذرخواهی کنند، طلبکار مردم جهان شدند و آنان را تلویحاً به ناسپاسی متهم کردند؛ گویی مردم ژاپن، شیلی و... باید از امریکا سپاسگزار باشند.

به هر حال در کتاب امریکاستیزی در جهان اسلام، نشان داده شده است که اکثر مسلمانان جهان و مردم کشورهای اسلامی از مداخله‌های امریکا در کشورهای خود بیزارند و این بیزاری از پایان جنگ جهانی دوم تاکنون مدام شدت پیدا کرده است. نویسندگان کتاب حاضر بر این باورند که تنها راه‌حل، تغییر در سیاست خارجی امریکاست و مهم‌ترین مؤلفه آن دست کشیدن از حمایت اسرائیل است. با این حال به نظر می‌رسد ایالات متحده راه درازی در تغییر نگرش مردم منطقه در پیش دارد و حوادث اخیر در منطقه نشان می‌دهد که سیاستمداران امریکایی به‌دنبال تغییر نگرش خود نیستند و شاید در نهایت این الزامات منطقه باشد که بر ایالات متحده تحمیل می‌شود.

قدرت پنهان در امریکا

■ مایکل کالینز پایپر / علیرضا عبادتی
■ انتشارات روایت فتح

این کتاب به قدرت و ثروت چشمگیر یهودیان نمی‌پردازد، بلکه چگونگی استفاده جامعه یهود به اتفاق هسته مرکزی بنیادگرایی مسیحی از ثروت، قدرت و نفوذ خود در سیاست‌های امریکا در قبال اسرائیل و اعراب را بررسی می‌کند. حمله امریکا به افغانستان و عراق، پس از حادثه تروریستی یازده سپتامبر، پیامد مستقیم سیاست و خط مشی امریکا در خاورمیانه است؛ سیاستی که «لابی یهودیان» در واشنگتن دیکته‌اش می‌کند و رسانه‌های انحصاری امریکایی ـ یهودی به آن دامن می‌زنند.

از آنجا که آمار، اطلاعات و مستندات این کتاب از زبان صهیونیست‌ها نقل شده، می‌تواند معرف و ابزاری برای شناسایی تفکر دشمنی باشد که قبله اول مسلمین را آماج جنایات جنگی، نسل‌کشی و اشغالگری خود قرار داده است. نویسنده با مستندات و آمار شگفت‌انگیز به دنیای خانواده‌های ثروتمند و مؤثر یهودی نزدیک شده و از چگونگی اشتغال آنها در مقام‌ها و مشاغل مهم و نحوه سوءاستفاده صهیونیست‌ها از قدرت، نفوذ و ثروتشان در امریکا می‌نویسد.